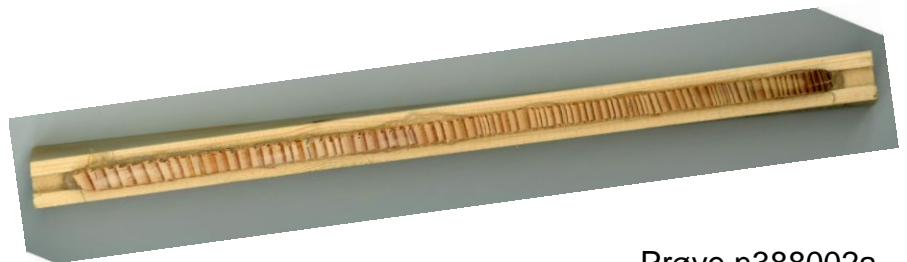

Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Loft, "Sørgarden" Soldal, Bygland kommune, Aust-Agder, Norge

NNU Rapport 90 – 2018

Niels Bonde

Prøve n388002a

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Aust-Agder

Loft, "Sørgarden" - Soldal

Bygland kommune

Gnr/Bnr: 8/4

Koordinater: 58.9842778 N, 7.6042593 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Kulturminnevern i Aust-Agder, Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og Nationalmuseet

Prøver udtaget af: Helge Paulsen og Anders Dalseg

Undersøgt af: Niels Bonde

NNU j. nr.: A9596, december 2018.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatoren i Vest-Agders oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <http://vaf.maps.arcgis.com> .

"Loft"

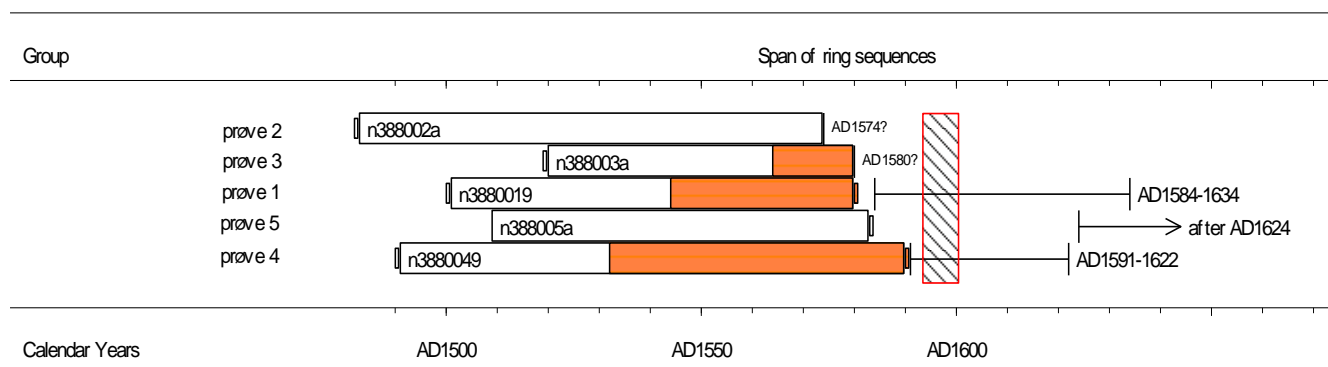
I alt er 7 prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) udtaget fra **fem tømmerstykker** (to syllstokke og tre vægstokke) undersøgt. Alle er udtaget som boreprøver.

Alle tømmerstykker dateret. Der er konstateret splintved på tre prøver. Der er muligvis konstateret "Waldkante" (træets sidstdannede årring) på to af prøverne.

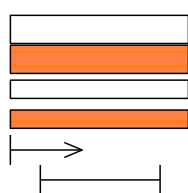
Antal årringe i prøverne varierer mellem 61 og 100.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Undersøgelsen viser, at alle prøver stammer fra træer, der formentlig er fældet i slutningen af 1500-tallet.

signatur

- kerneved
- splintved
- kerneved ikke målt
- splintved ikke målt
- fældet efter
- fældet mellem

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en tolkning, som angiver det formodede anvendelsestidspunkt.

Der er konstateret splintvæd på tre prøver. På to prøver kan der ikke konstateres splintvæd. Det behøver dog ikke at betyde, at der ikke er splintvæd tilstede; splintvæd kan være svært at konstatere, særlig på borekerner. På prøverne n388002a og n388003a kan der muligvis konstateres Waldkante. Fældningsår for de to træer, som prøverne stammer fra, er derfor angivet med et ? i dateringsdiagrammet ovenfor.

I prøverne n3880019, n388003a, n3880049 og n388005a er den yngst komplet bevarede årring dannet i henholdsvis 1580, 1580, 1590 og 1583, et tidsspan på ca. 10 år. Det kan betyde, at træerne, som de fire prøver stammer fra, er fældet nogenlunde samtidigt, og at det kun er bark med bast, der er fjernet i forbindelse med tildannelsen af tømmerstokkene.

Tolkning: Træerne, som prøverne stammer fra, kan derfor være fældet i 1590'erne, før år 1600.

De fem årringskurverne er sammenregnet til en middelkurve (n388m004) på 108 år, som dækker perioden 1483 - 1590.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt referencekurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurve	-	-	N388m0043	
-	start	dates	AD1483	
-	dates	end	AD1590	
aam01 indland	AD1254	AD1744	10.29	N Aust Agder indenlands [Setesdal] 27 timber
aam02 kyst	AD1487	AD1837	--	N Aust Agder kystnær 18 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	8.97	N Vest-Agder med Aaseral 316 timber
VAAuAaser	AD1353	AD1879	5.47	N Vest-Agder uden Aaseral 225 timber
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	8.65	N Vest-Agder Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver fra Agder. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - n388m004

Dated AD1483 to AD1590

Contains the following files

n388002a.d dated AD1483 to AD1574 of type R 0 !

n388003a.d dated AD1520 to AD1580 of type R 16 !

n388005a.d dated AD1509 to AD1583 of type R 0 N

n3880019.d dated AD1501 to AD1580 of type R 36 N

n3880049.d dated AD1491 to AD1590 of type R 58 N

Katalog over undersøgte prøver:

n3880019.d

A9596 Sørgarden Sordal Bur vestvæg 1 stok i dør
Raw Ring-width PISY data of 80 years length
Dated AD1501 to AD1580
36 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 222.66 Sensitivity 0.15
Interpretation: AD1584-1634

n388002a.d

A9596 Sørgarden Soldal bur syd væg syllstok
Raw Ring-width PISY data of 92 years length
Dated AD1483 to AD1574
0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 243.07 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1574?

n388003a.d

A9596 Sørgarden Soldal bur syd væg 2 stok o svill
Raw Ring-width PISY data of 61 years length
Dated AD1520 to AD1580
16 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 270.69 Sensitivity 0.16
Interpretation: AD1580?

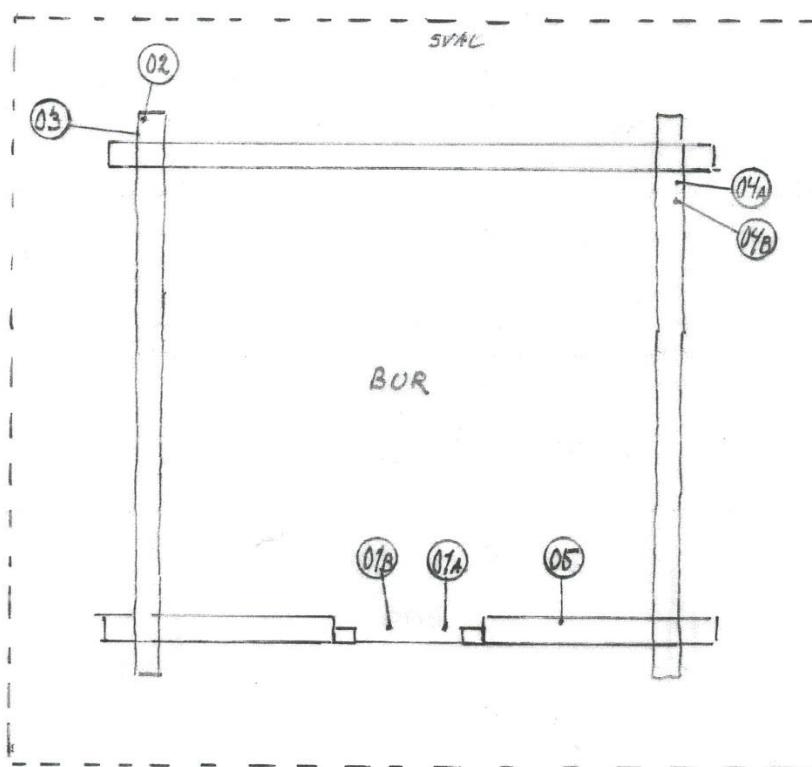
n3880049.d

A9596 Sørgarden soldal bur væg nord 1 stok o svill
Raw Ring-width PISY data of 100 years length
Dated AD1491 to AD1590
58 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 210.13 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1591-1622

n388005a.d

A9596 Sørgarden Soldal bur nord væg 1 stok o svill
Raw Ring-width PISY data of 75 years length
Dated AD1509 to AD1583
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 286.40 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1624

LOFT - "BØRGARDEN" - SORDAL
BYGLAND KOMMUNE GNR/BNR. 8/4
PLANTEGNING M. BORESTEDER

IKKE MÅL